

VLAHO BOLIĆ
(1717–1739)

Pavle Knezović

Vlaho Bolić se rodio 1717. u Dubrovniku u časnoj i bogatoj obitelji. Premda je bio jedini nasljednik prostrane baštine, sve je ostavio svojim trima sestrama (od kojih su dvije također prigrlile redovnički život u kući sv. Terezije u Rimu). Nakon nižih škola u Dubrovniku odlazi 1733. u Rim i ulazi u Družbu Isusovu. Na Quirinalu pod vodstvom vrsnog pjesnika o. Karla Rotija završava retoriku i razred poezije, a pod vodstvom o. Lorenza Riccija (poslije general isusovačkog reda) uči filozofiju u Rimskom kolegiju. Kako se među kolegama isticao kao darovit versifikator, dobio je čast da ispjeva pohvalnu pjesmu (laudes) za školski blagdan sv. Stanislava Kostke.

Nakon obrane teza iz filozofije imenovan je magistrum humaniora za latinski jezik i književnost (grčka i rimska). Predavao je u Pistoji, Livornu, Loretu i Perugi »in praecipuis Italiae urbibus et academiis — u tadašnjim poglavitim gradovima i akademijama Italije«. ¹ Kao razlog tomu životopisac navodi: »propter Latinae linguae peritiam et omnigenam eruditionem rerumque antiquarum notitiam — poradi vrsnog znanja latinskog jezika i svakog drugog poznavanja antičke prošlosti«. ²

Vlaho je posjedovao osim zavidnog znanja i osobitu umješnost ophođenja i rada s učenicima te je brzo i lako svoju ljubav prema poeziji, govorništvu i filozofiji prenosio na svoje đake i pridobivao njihova mlada srca. Kao student teologije predavao je grčki jezik učenicima humaniora u Rimskom kolegiju.

Po završetku teologije in Collegio Germanico, preko Venecije vraća se u Dubrovnik gdje 1. rujna 1749. počinje s predavanjima dvogodišnjeg studija filozofije.³

Iako je u početku imao mnogo polaznika, prije nego je priveo kraju kurs, ostao je bez učenika.

Nakon toga Bolić se posvetio propovijedanju čuvenih propovijedi Dobre smrti. Appendini ističe njegovu sposobnost i znanje govorništva ubrajajući ga čak među prve propovjednike čitave Družbe.⁴

U osobitom Bolićevu štovanju nalazila se pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji s izvorišta Družbe Mater boni consilii — Majka dobrog savjeta i upravo je njegova zasluga što se ovo štovanje Gospe raširilo po čitavoj Dubrovačkoj Republici. Bolićev životopisac ističe da nije u Dubrovniku ni čitavoj Republici bilo nijedne kuće u kojoj se nije nalazila takva Gospina slika i iskazivalo joj se štovanje.⁵

U Dubrovniku se 1756. pojavila kuga koja je u kratko vrijeme pokosila mnoštvo ljudi.⁶ Među inim, zaražen kugom, 16. veljače 1756. preminuo je u 39. godini Vlaho Bolić u naponu stvaralačke snage.

O njegovom književnom radu Bašić donosi samo jednu rečenicu: »Multa reliquit ingenii monumenta, sed inedita, praesertim Carmina.«⁷ Sebastijan Dolci ne donosi gotovo ništa o Bolićevu životu,⁸ ali ističe da je znamenitiji pjesnik svoga doba »inter Latinos nostrae tempestatis poetas et insigniores, postremum locum haud ipsi dederim«⁹. U skladu s koncepcijom svoga djela Dolci samo općenito spominje kako je njegov opus ostao nedovršen, što žali, a izričito navodi četiri pjesme koje se mora spomenuti (commememoranda) to su: »Ode in Vincentio Petrovichio« i heksameterske pjesme s njihovim početnim stihom:

»I. De Causis Terraemotus. — incipit:

'Quae terras moveant caussae'.

II. De Comitibus Nicolai Bielko in Romanum Senatorem electione. — incipit:

'Scipiadae magni, consummatique Catones';

III. Duci Bituricensium Delphini Filio Panegyricus, incipit:

'Sint Superis grates, quorum sub nomine floret Gallia.' «¹⁰

Bašić pak donosi kako je Bolić čim je saznao za svoju opaku bolest, prestao s radom na pjesmama.¹¹ F. M. Appendini je razdijelio Bolićevo stvaralaštvo na

pjesme, elegije, ode i epigrame: »Egli ci ha lasciato 1. alcuni carmi, 2. vari elegie, 3. due odi con alcuni epigrammi«, sve je to ostalo netiskano, a odlikuje se biranim stilom — »il tutto inedito, e di un gusto squisito.«¹² Odmah uz tekst o Boliću donio je za potvrdu svoga suda jednu Bolićevu elegiju: *S. Aloysius post obitum miraculis clarus*.¹³

Većina Bolićevih pjesama i danas je neobjavljena. Koliko mi je poznato tiskane su s odama Džankarla de Angelisa dvije ode,¹⁴ zatim tri Bolićeve pjesme u čuvenoj dubrovačkoj antologiji Urbana Appendinija (*Selecta illustrium Ragusinorum poemata*). Od Bolićevih pjesama izabrao je, kako u opasci sam navodi »*prestantiora — izvrsnije*«¹⁵ — jednu pjesmu u heksametrima — *Christus resurgens, carmen* (*Uskršli Krist*); jedan epitalamij: *Virginibus Christo desponsis epithalamium* (*Djevicama s Kristom zaručenim*) i jednu elegiju *Ad acim de ejus poesi pastorali* (*Aciju o njegovoj pastirskoj poeziji*).¹⁶ Pod Bolićevim imenom tiskao je i elegiju *S. Aloysius Jussus a Deo mentem avertere* za koju u ispravku na kraju (*Errata corrige*) veli da ga je rukopis zavarao i da je to Džamanjićeva, a ne Bolićeva pjesma.

U ovom našem stoljeću jedino je tiskana Bolićeva parafraza Horacijeve ode *Maecenas atavis* (*Carm. 1. lib. 1*) u studiji Vladimira Vratovića: *Horacije u dubrovačkom pjesništvu 18. i 19. stoljeća*¹⁷. Kad se s ovim usporede deseci rukopisa s Bolićevim pjesmama u arhivu Male braće,¹⁸ Povijesnom arhivu i Znanstvenoj biblioteci u Dubrovniku, upada u oči neugodan nerazmjer odnosa 19. i našeg stoljeća prema tom našem pjesniku »originalnog i biranog stila«, kako s pravom za Bolića veli F. M. Appendini.

Bolićeva književna ostavština nije velika. Sve što je ostalo, koliko je poznato, nalazi se u stihovima na latinskom jeziku. F. M. Appendini je njegov opus, kako sam već spomenuo, razdijelio u četiri vrste pjesama — carmi, elegije, ode i epigrame, a Dolci samo na pjesme (*carmina*) i ode. Pod pojmom »*carmina*« podrazumijevali su Bašić, Dolci, Appendini obično sve ono što je ispjevano u heksametrima. Bolić je u heksametrima parafrazirao, a pjevao ekloge i idile, pjesničke poslanice, pored pjesama koje se u užem smislu nazivaju *carmina*. U elegijskom distihu ispjevao je više elegija i nekoliko epigrama, a epicedij Petroviću i ode u alkejskoj strofi. S tog gledišta Bolić se služio uobičajenim metrima svoga doba za pojedine pjesničke vrste. Njegova je metrika gotovo besprijekorna.

O Bolićevim pjesmama, što ih je tiskao Urban Appendini, opširno je pisao Ivan Kasumović,¹⁹ a njegovim parafrazama bavio se prof. Vladimir Vratović koji,

nakon detaljne i svestrane analize, konstatira da »Bolić lirske Horacijeve pjesme zaodijeva nekom epskom dikcijom, u prvom redu deskriptivnom, koja u ovakvu kontekstu narušava kompozicioni sklad pjesme« i na prvi pogled kontradiktorno zaključuje »netalentirano prepričavanje originala, uz rijetke mjestimične proplamsaje inventivnosti«²⁰ Vratoviću se činila neprikladnom za parafrazu nabujala Bolićeva fraza naspram, gotovo klasične odmjerivosti Kunićeve dikcije.²¹ Nužno je reći, ne u obranu već zbog razumijevanja, da su Bolićeve parafraze znatno ranijeg datuma od Kunićevih, pa su zato i bliže baroknom načinu izražavanja.

POJEDINE BOLIĆEVE PJESME

Od Bolićevih pjesama što ih izriječkom spominje Sebastijan Dolci danas je, izgleda, poznata iako u više prijepisa samo *Duci Bituricensium panegyricus*, ali i ona je nepotpuna, kako ispod 116. stiha stoji »Desunt reliqua«.²²

Osim tiskanih elegija: *S. Aloysius post obitum miraculis clarus, elegia*,²³ *Christus resurgens, elegia* i *Ad Acim de eius poesi pastoral*²⁴ netiskana je elegija *De scriptis Caroli Rotii S.J. praeceptoris doctissimi, elegia*.²⁵ Vlaho se divi učenoj poeziji svoga učitelja koji se nebeskim prostranstvima i putovima znanosti sigurnije i lagodnije kreće nego mnogi pjesnici, njegovi suvremenici obalama Arna.

Od Bolićevih pjesničkih poslanica (Epistulae) interesantne su one dvije što ih je uputio svom prijatelju i sugrađaninu Benediktu Stayu. U prvoj *Claro viro Benedicto Stay B. Josephi Bolich S. Jesu S. P. D.* (ima 24 elegantna heksametra) izražava svoju radost što je napokon Stay ponovo došao u Rim (*quod Urbem Augustam repetes* v.5s) gdje su ga već dugo godina očekivali, dok je njega u domovini zadržavala oboružana Dijana (*Dum te, Staye, tenet pharetratae cura Dianae* v.1). Dijana ga je po nagovoru Febovu tamo vodila i pomagala mu da na svjetlo iznese nauku učenog Gala tj. Rene Descartesa (*Qualem revocasti ad luminis auras / Ausonii Gallum sapientem* v.20s) vodeći ga putovima velikog Lukrecija Kara (*magnique premes vestigia sacra Lucreti*, v.19s), ali će on uz pomoć Dijaninu latinskim Muzama predati i mudroga Newtona (*redde Latinis / Newtonum Musis* v.21s). Bolić se doista divi Stayu nazivajući ga prvim uresom Ilirije i novom slavom Pinda (*O primum decus Illyriae et nova gloria Pindi* v.23), ali se boji da će Stay u tom učenom društvu zaboraviti pastirsku pjesmu (*»Si forte impuleris chordas testudinis aureae — da možda ne odbaciš žice citare zlatne«* v.15) i svoju raniju

družinu Parnasovaca »*Parnassicolaeque cohortis*« i Feba ljubitelja pastirske pjesme. Ipak svi se oni nadaju da će ga opet gledati u svome društvu (*»Nosque tui cupidos post otia docta revisos«* v.24).

Prva poslanica je ispjevana u Rimskom kolegiju (*»Ex Collegio Romano«*), kako stoji na kraju, a druga je, izgleda mi, ispjevana u Dubrovniku. U njoj je Bolić zanosno orisao ugodnosti i dokolicu koje pjesniku može pružiti samo mir sela, rascvjetane livade, skladan pjev raznih ptica (*»Concentusque avium variarum«*), žubor bistrog potoka (*»et limpidus humor praeteritis aquae«*), zeleni krajolik urešen veličanstvenim ladanjskim dvorcima, a među njima je i Stayev. U Bolićevu se srcu pojavljuje zebnja da taj divni kraj još dugo neće moći gledati svog Staya, jer njega su zanijele teške i nejasne misli Kartezija i učenog Britanca Newtona, koje on uznosi na Pind. Bolić opominje Staya da ne zaboravi svoj zavičaj, pri tom se zgodno igra Descartesovim imenom (*»Re-natus«: »/ubi/ es natus«*). Jasno, ovdje Bolić ne misli samo na Dubrovnik kao rodno mjesto Stayevo, nego i na pastirsku poeziju, jer se u njoj formirao Stay kao pjesnik, koji u svojoj ranoj mladosti pjeva pastirske pjesme, ekloge i idile.

Među najduže Bolićeve pjesme — carmina, koje se mogu promatrati i kao jedna cjelina, idu:

- *Cupidinis in aurum metamorphosis* (218 heksametara);
- *Christophoro Stay cum a Reipublicae secretis renunciaretur, carmen* (137 heksametara);
- *Humani generis reparatio decernitur et Virgo in Dei Matrem eligitur, carmen* (145 heksametara).

U pjesmi *Pretvorba Kupidona u zlato*, koja je izgrađena na znanj Ovidijevoj tematici s odrazima njegove dikcije, ispričovijedao je Bolić interesantnu i uzbudljivu priču kako je Amor slučajno ranio svoju majku Veneru strijelom. Ona se toga radi jako zaljubila u Adonisa koji nije uopće mario za nju. Poradi toga je potpuno zanemarila svoj izgled, nije marila ni za jelo ni zabavu, nego je u stopu pratila mladića i vrebala na zgodan trenutak kada će ga moći Amor pogoditi onom nepromašivom strijelom kojoj se ni sam svemoćni Jupiter nije mogao oduprijeti. Ali je na mladića dok je lovio nasrnuo vepar i usmrtio ga, a Venera ga nije htjela spasiti zbog njegova preziranja njene ljubavi, ali da bi joj bio što bliži pretvorila ga je u zlato kojim je uresila svoje tijelo. Uz osnovnu fabulu, Bolić je uspješno unio i mnoge druge koje su poznate iz rimske književnosti (Apolon i Dafne, o

Narcisu, o Jeci). Pored reminiscencija u dikciji iz Ovidija, što je razumljivo, nalaze se odrazi iz rimskih elegičara (Katul, Propertije, Tibul), dosta su česti i iz Vergilija. Po svemu sudeći, ovo je jedna od ranijih Bolićevih pjesama koja se nalazila pod vidnijim utjecajem baroka.

Bolićev panegirik prigodom rođenja trećeg sina francuskog kralja princa od Berryja lepršava je mladenačka pjesma koja prije svega pokazuje veliku lakoću stvaranja pravilnih heksametara s brojnim odjecima i reminiscencijama iz lektire rimskih pjesnika. Pjesmu je podijelio na devet dijelova, što je karakterističnije za baroknu poeziju nego za klasicizam arkadijske poezije.

Bolićeve pjesme o izboru Krste Staya za tajnika Republike *Christophorus Stayus cum a Reipublicae secretis renuntiaretut, carmen* tipična je arkadijska pjesma ispunjena neobičnom fabulom o božici koja se zove Politia i koja ima tri kćeri. Srednja je kćer najljepša i najrazboritija, a zove se Narodna božica (»Popularem appellant Divam« v.95s). Ona daje zakone i prava (»leges et iura«), budno čuva svoje podanike i krajeve koje oni nastavaju, jer želi da njen narod uživa slobodu — Libertas. Ona čas popušta, čas opet opuštene uzde zateže i narodom svojim ravna poput majke. Prema svima je pravična i jednaka (»et simul aequato sic omnia temperat usu« v.120). U njenoj službi se mogu naći samo veliki, mudri i razboriti ljudi. Na njima počiva red i napredak države, ali se moraju odreći poezije za to vrijeme. Ova Bolićeva pjesma bujne fraze i vrlo živih slika karakteristična je za arkadijsku poeziju. U dikciji su brojne reminiscencije iz Vergilija i rimskih elegičara.

Najinteresantnija je Bolićeva pjesma *Humani generis reparatio decernitur et Virgo in Dei Matrem eligitur, carmen*. Bog otac, vječna Mudrost i svemoguća Ljubav saziva vijeće na kojem sudjeluju Pietas, Iustitia, Scientia, Vita, Praesentia, Fides, Ordo i »Centum aliae species Virtutum et nomina centum Mille Potestates aderant. Tamen omnibus una Vis inerat Divina unumque erat omnia Numen.« (v.30ss)

Dogodilo se to dok još nije postojalo vrijeme kao takvo (»Nondum tempus erat,« v.11) Bolić to naglašava:

- »Nam tempus spatiumque et quae mox corpora utrique
Adcrevere, nihil fuerant. Pater omnia solus
Atque Amor aeternoque fluens Sapientia fonte
Omnia erant triplici lux simplex lumine constans« (v. 16–19)

Na vijeću Svemoguća Ljubav Vječne Mudrosti iznosi plan stvaranja svega iz ničega:

»Ergo ubi Divinae sedit sententia Mentī
Mundum et varias rerum producere forma
E nihilo, ut veteri causae caligine mersae
Efferrent tandem caput omni parentis in auras
Lucis et Aeterno caperent a Numine motum.« (v. 33–37)

Potom stvara anđele (»Celestes sine corpora mentes«), ali prije nego je stvorio dušu čovjekovu i zatvorio je u smrtno tijelo (»Mox animas hominum mortali corpore clausas« v.48) u svojoj Providnosti stvara najsavršenije biće, Majku svoga Sina koji je jedini Njemu jednak (»Sola salus magno tu par Sapientia Patri« v.98) u njenom krilu će uzeti tijelo smrtnika, da bi prinoseći ih na žrtvu spasio ljudski rod:

»Dixit, at Aeterno flagrans Sapientia Amore
Annuit humanamque vicem miserata Parentem
O fortunatam nimium, nimiumque beatam!
Mortalem quaerit solaque in Matre moratur.
Hanc propter solam Iessaea ab stirpe profectam,
Et Mariae Augusto fulgentem nomine divam
Exul nec patrio Sapientia cedere regno« (v. 104–110)

Mnogi su vijećnici odgovarali Vječnu Ljubav od tog nauma iznoseći joj sve grozote koje će počiniti u svom tijeku ljudski rod, ali Vladar Olimpa vječnog nije se dao smesti. U svem stvorenom vladao je samo jedan zakon, samo jedna sila koja je izvivala iz Njega, tog nepresušnog vrela ljubavi (»Lex omnibus una«).

Bolić je ovdje iznio u elegantnim stihovima, koji odišu Vergilijevom frazom i dikcijom, pa i kompozicijom (vijeće bogova o sudbini Eneja i rimskog naroda) originalnu zamisao. Pokretač je svega zbivanja Ljubav (Amor omnipotens) Oca vječne Mudrosti, ta Ljubav je sebe postavila kao jedini zakon za sva stvorenja i za sve stvoreno. Tok pjesme je laganiji od ostalih Bolićevih pjesama, a lišena je mitskog ornata i dikcije rimskih pjesnika. Pojavljuje se jedino pojam Olimpa.

Bolićeva idila *Fons divini Amoris in specu Bethlaeo eiusque origo — idyllion* pjeva o čudesnoj i nepojmljivoj božanskoj ljubavi koja se rodila u Betlehemskoj špilji, koja se znoji krvavim znojem u Maslinskom vrtu, koja se žrtvuje na Kalvariji.

Iz tog izvorišta ljubavi nastaje rijeka koja obuzima srca ljudska i postaje jedini put izmirenja čovjeka s njegovim Stvoriteljem. Čitava pjesma odiše dikcijom Vergilijevih ekloga i lirskih opisa u Georgikama i Eneidi. U pjesmi su izrazito brojne stilske figure misli i riječi, uveo je i interkalarni stih («Surgite, divinos et nos dicamus amores» (v. 7, 12 etc.) poput Vergilija u 8. eklogi. Od pjesničkog ornata osobito se ističu jaki kontrasti, gradacije, dosta smione usporedbe (npr. sv. Josip skuplja suze što ih lije Dječak u štalici sa pčelama koje sakupljaju med i njime pune saće), potom anafore, simplofe, aliteracije i asonance, neočekivani obrati itd. Može se reći da je ova Bolićeva zamisao i kompozicija jedne betlehemske teme originalna. Njegovi su stihovi i ovdje opterećeni značenjima, a fraza nabujala, pa je na trenutke teže pratiti jedinstvo kompozicije.

Druga je Bolićeva idila *Ioannes Evangelista seu Virgo immaculate concepta, idyllion* — *Ivan Evanđelista ili Djeвица bezgrješno začeta* (87 heksametara). Pjesnik odbija pjevati Martove bojeve, ali proslavlja posvećene obale Patmosa i opjevava zelena polja, slatka sela i vode potoka bistrih — te krajeve kojima su prokrstarile noge onoga kojem Kralj Vječni preda svoju majku prečistu Djevicu. Pjesnik se ne samo divi nego i zavidi tom tlu po kojem su gazile noge onoga koji je gledao najskrovitije tajne Svemogućeg Oca i višnju slavu Jaganjca Božjeg čije je grudi nekoć dodirivala njegova glava. Presretna je zemlja koja je vidjela svjedočanstvo i mučenje onoga koji je gledao i orisao slavu Kraljice neba i zemlje. I Bolić je sretan što mu je ljudskim jezikom dopušteno o tako uzvišenim tajnama pjevati i slaviti ime Marijino koje je poznato svim lugovima i planinama svijeta, ime koje odzvanja po svim obalama kugle zemaljske i koje je milo svim narodima.

Pjesmu je opremio svim pjesničkim ornatom s brojnim reminiscencijama od kojih se osobito jasno nadaju opis paklene zmije i Vergilijevih zmija što su usmratile Laokona i njegove sinove, te u pohvali Patmosa odjek Vergilijeve pohvale Italiji. Bolićeva se idila odlikuje biranom dikcijom i originalnom kompozicijom.

Bolićeva ekloga *S Aloysius Gonzaga sive Laudes, ecloga* — tipična je vergilijiska ekloga u kojoj se pastiri natječu iznijeti u pjesmi pohvale. Mantuanski pastiri Mycon, Coridon stjeraše stada u hladovinu topole i posjedaše u travu pored rijeke dok ilišnjak žeže suhu zemlju. Cijela Mantova, grad i okolica, slave blagdan sv. Alojzija. On je uzor nevinosti i dostojan pastirske pjesme jer od njihova stada odgoni sve bolesti, sve zvijeri i druga zla. Slave ga oni s pjesmom i pastirskom sviralom, prinose mu vijence od poljskog cvijeća i prve plodove svojih stada i svojih polja. Čitava ekloga svakim svojim dijelom odiše Vergilijevim eklogama, dikcijom i kompozicijom, dok se jedino glede teme razlikuje.

Bolić izvrsno vlada latinskim jezikom i poznaje poeziju rimskih pjesnika, što se odrazilo u njegovoj frazi i dikciji. Potpuno je nepredvidiv, skokovit, inventivan, smion u izrazu i u uporabi atributa više neuobičajen nego neobičan. Na jedan originalan i simpatičan način on nudi čitatelju svoju priču i viziju. Dok se čita jedan stih, gotovo se ne može naslutiti što će se naći u narednom. Kad se čita koja Bolićeva pjesma, čitatelj ima osjećaj da se nalazi u isusovačkoj rimskoj crkvi Il Gesù ili Al Gesù okružen prpošnim i ukočenim barokom, kao da se nad njim nalazi onaj Pozzov velebni trijumf ili Bacicciova proslava imena Isusova. Iz svakog stiha, čini mi se, vrebaju ubojite zrake sa svetačkih kipova. Nasuprot ranijoj, mladenačkoj fazi Bolićeva stvaranja koja je jače obojena baroknim izrazom obilate fraze, izraz je razigran i ukočen. Kasniji period u većem dijelu njegova stvaralaštva odlikuje se čistim izrazom klasicističke pastirske poezije arkadskog smjera. Tu je njegov izraz jasan i neposredan koji čitatelja gotovo prisiljava na akciju i promjenu koja potječe iz suglasnosti s pjesnikovim poimanjem, s njegovim stavom koji poučava i lirski krči put k čitatelju kojemu ne dopušta da samo uživa u poeziji nego traži da se potpuno angažira.

BILJEŠKE

¹ Bašić, Đuro: *Elogia Iesuitarum Ragusinorum*; *Vrela i prinosi*, Sarajevo, 1933. br. 3., p. 80.

² *Ibidem*, p. 80.

³ *Ibidem*, p. 81.

⁴ »...che era abile a sostenere le prime cattedre di eloquenza nella sua Religione.« *Appendini, F.M.: Notizie storico-critiche sulle antichita storia e letteratura de Ragusei*; t. II.; Ragusa, A. Martecchini, 1803., p. 154.

⁵ »Effigies Romae colebatur Beatissimae Virginis a Bono Consilio nuncupatae... Non unam aut alteram effigiem, sed ingentem earum copiam suis sumptibus deferre studuit P. Blasius ex Urbe Ragusium, easque Ragusinis eo animo largitus est, ut Virginem Magistrum Consiliorum omnium, totiusque vitae haberent, nullamque fuit nec modo est, honesta domus, in qua quotidie Virgo a Bono Consilio nuncupata a domesticis non colitur. Hic cultus debetur praecipue Blasio nostro, qui quantio morti erat proximior, tanto videbatur valacrior.« Bašić, *op. cit.* p. 82

⁶ »Lethalis morbus Ragusinam urbem anno 1756 invasit, ex quo plures viri, clari atque conspicui, brevi dierum spatio occubuerunt, tanta erat illius vis ac magnitudo« *ibidem*, p. 81.

⁷ Ibidem, p.81.

⁸ »Obiit anno 1756. aetatis suae 39.« Dolci, Sebastijan: Fasti litterario–Ragusini sive virorum litteratorum qui usque ad annum MDCCLXVI. in Ragusina claruerunt ditone prospectus; Venetiis, Excudebat Gaspar Storti, 1767., p. 12.

⁹ ibidem, p. 11.

¹⁰ »Leguntur Carmina sequentia tantum et Ode ... commemoranda.« ibidem p. 12.

¹¹ »Cumque salutem suam fere proclamata intellexerit, omne studium ac diligentiam adhibuit, ut extremum diem pie sancteque clauderet«, Bašić, op. cit. p. 81.

¹² Appendini, F. M.: op.cit., p. 154.

¹³ Ibidem, p. 154–157; također na p. 150s donio je Bolićev Vincentio Petrovichio civi Ragus. epicedium.

¹⁴ Odae Ioannis Caroli de Angelis et Blasii Bolich; Rhacusae, Excudebat Antonius Martechini, 1810.

¹⁵ »Blasius Bolichius ereptus est Musis anno MDCCLXI. triginta novem annos natus. Plura reliquit diversi generis carmina, ex quibus nos praestantiora selegimus.« Appendini Urban: Carmina — Accedunt selecta illustrium Ragusinorum poemata; Ragusii, Typis Martecchinianis, 1811., p. 250.

¹⁶ Ibidem, pp. 250–260.

¹⁷ Usp. Vratović, Vladimir: Hrvatski latinizam i rimska književnost, Zagreb, Mh, 1989., str. 100s.

¹⁸ Kako Kaznačić navodi, u Čulićevoj knjižnici su se nalazile Bolićeve pjesme u rukopisima: »Duci Biturensium Panegyricus — P. Blasii Bolichi Ragusini e S.J. Carmen — (con un iscrizione in morte dell'autore del Carme)« Ms. 265 /čuvani rukopis Matijaševića Zibaldone/; »Epistola P. Blasii Bolić Jesuitae ad P. Franciscum Zachariam Jesuitam (De antiq. Epid.)« Ms.267 »P.Blasii Bolichii e S.J. Duci Bituricensium panegyricus.« (Ms. 275, p. 110); »Blasii Bolićii Rhacusini S.J. Carmina. Ad Benedictum Stax Epistolae duae, Cupidinis in Aurum Metamorphosis« (Ms. 392), »Blasii Bolić Rhacusini S.I. Carmina.« (Ms. 489); »Blasii Bolić e Societate Jesu nonnulla carmina inedita.« (Ms.500); »Carmina nonnulla Rogacci, Bolichii et Petrovichii.« (Ms.509); »Cupidinis in Aurum Metamorphosis auctoris ignoti« (Ms.520) »Cl. Viro Benedicto Stay — Blasii Bolić« (Ms.529) »Nonnulla carmina latina Blasii Bolichi Soc. Jesu.« (Ms.540) »Vicentio Petrović Blasii Bolich Epicedium — Ode.« (Ms. 550) Kaznačić, I.A.: Biblioteca di fra Innocenzo Ciulich nella libreria de RR.PP.Francescani de Ragusa; Zara, Della tipografia governiale, 1860.

¹⁹ Kasumović, Ivan: Pjesme Urbana Appendinija i s njima izdana antologija dubrovačkih latinskih pjesama; Rad HAZU 174 (Zagreb, 1908), str. 77–82.

²⁰ Vratović, op.cit.p. 100–105.

²¹ Conf. ibidem, p. 105.

²² Nalazi se u Arhivu Male braće, rukopis Brlek 244, p. 107–110 (č.275).

²³ Tiskana F.M. Appendini, op.cit. p. 154–157.

²⁴ Tiskane u U. Apendini, op. cit. 250–254 i 258–260 o njima je opširno pisao I. Kasumović op. cit. p. 777–82.

²⁵ Arhiv Male braće u Dubrovniku, Rukopis br. 738 (Č. 489), f. 6v–9r.